

2. การสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก สำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ (โครงการราชทัณฑ์ปันสุข ทำความดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์)

1. สถานการณ์

จังหวัดอุดรธานีมีเรือนจำ จำนวน 1 แห่ง คือ เรือนจำกลางจังหวัดอุดรธานี โดยในปี 2564, 2565 และ 2566 มีผู้ต้องขังจำนวน 1,877 คน, 1,639 คน และ 1,854 คน ตามลำดับ ซึ่งทางจังหวัดอุดรธานีได้ดำเนินการโครงการราชทัณฑ์ ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ในปี 2565-2566 นั้น ได้เริ่มมีการกำหนดตัวชี้วัดขึ้นมาเพื่อใช้กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามโครงการฯ ดังกล่าวด้วย คือ ร้อยละของผู้ต้องขัง ได้รับการตรวจคัดกรองสุขภาพช่องปาก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 และ ร้อยละของผู้ต้องขัง ได้รับการบริการรักษาทางทันตกรรม อย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี/คน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของผู้ต้องขังทั้งหมด จนกระทั่งปี 2567 ในปัจจุบันนี้ ได้ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดที่ใช้กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามโครงการฯ คือ เรือนจำมีรูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก อย่างน้อย 1 รูปแบบ (โดยเลือกมา 1 รูปแบบ จากรูปแบบที่กำหนดไว้ให้ดำเนินการ 4 รูปแบบ)

2. การดำเนินงาน/ผลการดำเนินงาน

1. จัดหน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่ บริการผู้ต้องขัง จำนวน 4 หน่วย ทุกวันพฤหัสบดีที่สองของเดือน
2. มีรูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก อย่างน้อย 1 รูปแบบ
3. มีการอบรมความรู้ทางทันตสุขภาพแก่ อสรจ.ปี 2567 จำนวน 2 ครั้ง ในเดือน กุมภาพันธ์ และ กันยายน 2567 (จำนวนโดยประมาณ 100 คน)

(หมายเหตุ : การอบรมความรู้ เริ่มตั้งแต่ปี2563 จำนวน 1 ครั้ง จำนวน 50 คนแต่ในปี 2564 งดการดำเนินกิจกรรมอบรมความรู้, ปี2565 จำนวน 2 ครั้ง จำนวน 100 คน และ ปี2566 จำนวน 2 ครั้ง จำนวน 100 คน)

ผลการดำเนินงานทันตกรรมแก่ผู้ต้องขัง

ตัวชี้วัดและเกณฑ์เป้าหมาย	ผลการประเมิน	ปี 2567*	ปี 2566**	ปี 2565***	ปี 2564**** (ต.ค. 2563 - เม.ย. 2564)
ร้อยละของผู้ต้องขังที่ได้รับการตรวจคัดกรองสุขภาพช่องปาก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	จำนวนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด	1,700	1,854	1,639	1,877
	ผลงาน	1,341	1,235	1,147	716
	ร้อยละ	78.88	66.61	70.11	38.14
ร้อยละของผู้ต้องขังที่ได้รับการบริการรักษาทางทันตกรรม อย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี/คน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของผู้ต้องขังทั้งหมด	จำนวนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด	1,700	1,854	1,147 (ผู้ต้องขังที่มีปัญหาสุขภาพช่องปาก)	N/A
	ผลงาน	ถอนฟัน 562 ผ่าตัดฟันคุด 18 ขูดหินน้ำลาย 91 อุดฟัน 56	ถอนฟัน 522 ขูดหินน้ำลาย 243 อุดฟัน 182	ถอนฟัน 1,078 ผ่าตัดฟันคุด 18	ถอนฟัน 491 ขูดหินน้ำลาย 96
	ร้อยละ	42.24	51.08	95.55	N/A

ที่มา: รายงานจาก รพ.อุดรธานี ณ กันยายน 2567

หมายเหตุ : * ปี 2567 ไม่มีการติดตามตัวชี้วัดเรื่อง การตรวจคัดกรองสุขภาพช่องปาก และ การได้รับการบริการรักษาทางทันตกรรม อย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี/คน แล้ว แต่ยังคงจัดบริการทันตกรรมแก่ผู้ต้องขัง และบันทึกข้อมูลเก็บไว้อย่างต่อเนื่อง

** งดออกบริการเดือนธันวาคม 2565, พฤษภาคม และ สิงหาคม 2566 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

*** งดออกบริการเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เมษายน 2565 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

**** งดออกบริการเดือนมีนาคม 2564 เป็นต้นมา เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

จากตาราง พบว่า ในปี 2567 ทางจังหวัดอุดรดิตถ์ มีการดำเนินงานโครงการราชทัณฑ์ ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โดยออกให้บริการทันตกรรมแก่ผู้ต้องขังจำแนกเป็น การตรวจฟันและให้คำแนะนำ จำนวน 1,341 คน, ให้บริการถอนฟัน จำนวน 562 คน, ให้บริการผ่าตัดฟันคุด จำนวน 18 คน, ให้บริการชุดหินน้ำลาย จำนวน 91 คน และให้บริการอุดฟัน จำนวน 56 คน

ทั้งนี้ จังหวัดอุดรดิตถ์ มีรูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก 1 รูปแบบ คือ “การสร้างความรู้ด้านทันตสุขภาพใน อสรจ.” โดยโรงพยาบาลแม่ข่าย (โรงพยาบาลอุดรดิตถ์) ดำเนินการพัฒนาศักยภาพแกนนำ อสรจ. ทางด้านทันตกรรมและอนามัยช่องปาก ในเดือน พฤศจิกายน 2566 จำนวน 25 คนโดยอบรมให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับช่องปากและฟัน รวมถึงสอนการแปรงฟัน, การอบรมการใช้แบบคัดกรอง และสอนการประเมินความเร่งด่วนในการรักษาเบื้องต้น และแบ่งกลุ่มทดลองตรวจฟัน และมีการประเมินผลการอบรมด้วยแบบทดสอบ ได้คะแนนเฉลี่ย 20.41 (จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน)

3. การวิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานสำเร็จ

ทีมทันตบุคลากรของจังหวัดอุดรดิตถ์ มีความร่วมมือและร่วมแรงกัน เพื่อช่วยกันดำเนินกิจกรรมโครงการราชทัณฑ์ ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีรวมไปถึงทาง เรือนจำจังหวัดอุดรดิตถ์ ยังคงให้ความสำคัญในเรื่อง การดูแลสุขภาพช่องปากในกลุ่มผู้ต้องขัง อีกด้วย

ผู้รับผิดชอบงาน

1.ชื่อ-สกุล ทพ.เมธาสิทธิ์ จรรย์วิฑฒน์

ตำแหน่งทันตแพทย์ชำนาญการ

เบอร์โทรศัพท์ 086-6746140

ID Line metanoom

หัวหน้ากลุ่มงาน

2.ชื่อ-สกุล ทพ.เมธาสิทธิ์ จรรย์วิฑฒน์

ตำแหน่งทันตแพทย์ชำนาญการ

เบอร์โทรศัพท์ 086-6746140

ID Line metanoom